

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a laptulajdonosnak kül-
dendőek.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETESI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többzetű hirdete-
ténél olcsóbb. Nyiltter
sora 25 kr. Bélyegjű min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Uj patikák.

őztudomású tény, hogy majd minden megyei közgyűlésen megfordul egy-egy patika-kérvény, melyben vagy egyesek, vagy községek fel-lyamodnak, hogy gyógyszer-tárat kapjanak.

Ilyenkor az eljárás az, hogy a megyei főorvos véleményt ad a kérvényről és szaknézetét az egészségügyi bizottság elé terjeszti, mely

aztán vagy elüttetni, vagy pártolólág fölterjeszteni ajánlja a kérvényt a közgyűlésnek. Eddig még simán megy a dolog, mert utóvégre lehetőleg alaposan kipuhított adatok alapján indulnak el a szaknézetek. Azonban többször meg történt már, hogy az illető érdekelt kérvényezők fölkernek valakit s az részint ügyszeretből, részint személyes adhaerenciákra való tekintetből, a törvényhatóság e végre kirendelt szakbizottsága által tett tagadólágos előterjesztést bírálgatja s megszólja.

Igaz ugyan, hogy a közéletnek jóformán fűszere és sava a nyilvános nézettség; de föl-fogásunk szerint mégis csak kellemetlen, sokszor káros következtetés eset az, hogy az ilyen ellenezett kérvények ott, ahonnan kiindulnak, kivált ha nem egyesek, hanem egész községek vagy nagyobb érdekkörök reményét hiúsították meg: hol boszú, hol izgatás, dac vagy legalább gyanúsítás és rágalmak alakjában keresnek maguknak, sértettnek vélt érdekeik kárpótlásául, elég tételt

Másrészt miután minden körülmények között áll, hogy a gyógytárral rendelkező község a közjót fenntartásának legalább több garanciáját nyújthatja, mint az ellenkező, tehát akár a legkisebb faluban is lehet rövidlátók és hiszékenyek előtt a gyógytár szükségét s hasznát vitatni: az ilyen elutasított kérvényezők azután kigyót-békát rákiabálnak a megyére és akit éppen kiválasztanak e célra, azt úgy mutatják be, mit községük ellenségét, rosszakaróját, akin tehát adandó alkalommal boszút állani helyes és méltányos.

Mínthogy e szerint se az nem mondható kívánatosnak, hogy a fejlődésre alkalmas és hajlandó községek, ha esetleg kérik, ezen haladásukra nem csekély befolyással bíró intézménynek behozatalától elúttessenek; sem az, hogy az engedélyt közvetítő megyei hatóság a fentebb részletezett kellemetlenségeknek legyen kitéve: legcélszerűbb volna még lélekszám és köztávolság szerint megjelölni a minimumot, mely a folyamodásra feljogosítja a községet.

All ugyan, hogy a lélek szám, nyelv, vallás, népesség, foglalkozás különfelesége szerint csak viszonylagosan tájékozottak; de az is igaz, hogy a patikára szorulást a betegedési esetek sürgetik s azok egyenlőképp nehezdednek a községekre külömbégtétel nélkül. A legközelebbi gyógytár távolság-meghatározása pedig azért volna legalább elvileg megszabandó, mert az csak ugyan nem kívánatos, hogy a patikák üzlet-szerű versenyboltokká alacsonyodjanak le.

Ez a fix előfeltétel megvizsgálta, vagy legalább lecsillapítana sok egyéni és községi óhajt és rövid idő múlva mint szokásszabta norma közmegegyezéssel praktizáltatnék.

Még egyet! Nézetünk szerint az egészségügyi bizottságnak nem volna szabad az 1876. 14. t. c. 134 §-ának az engedély megtagadására vonatkozó szavait megszigorítani. Ez pedig azt rendeli:

„Az engedély csak akkor tagadható meg, ha tekintettel a népesség számára, az ott már fennálló gyógyszer-tárra s a helyi viszonyokra kellően kimutattatik, hogy az új gyógyszer-tár elanyyira felesleges, miszerint az ily úton megszorított gyógyszer-tárak fennállását veszélyeztetné.»

Igaz, hogy az a »viszonyok« szó nagyon

ruganyos; még igazabb, hogy a most hivatalban levő községi orvosok és gyógyszerészek szerint minden új patika fölösleges, ha másért nem, már azért, mert az csak az ő jövedelmük apasztásával prosperálhat.

De ilyen önző tekintetekre, ily érdekelt felek egyoldalú információjára adni, ezután indulni és azért egész községek haladásának útját szegni nem illik, nem jogos, nem méltányos.

Pár év óta figyelemmel kísérvén a folyamodási eseteket, elmondhatjuk, hogy a visszautasítások nagyon is kegyes tekintettel és humanus érzéssel utaltak a szomszéd gyógyszerészek és illető községi orvosok érdekeire.

Nem akarjuk e tünet okait elemezni; csak elmondjuk nézetünket.

A patika állításhoz pénz kell, még pedig nem is kevés. Annyit szakállra hitelbe kapni nem lehet; tehát a patikárusnak egy kis kapitállal kell bírnia. Akinek pénze van, meg is nézi, minő üzletbe fekteti; meg annál jobban, minél becsültebb, drágább neki az az összeg. Ha tehát egy község kér patikát s *tul is bele kapni patikáróst, akkor az az üzlet kell, hogy ki is fizesse magát*, persze egyik jobban, másik kevésbé, mint minden üzlet a világon.

Mikor naiv közönségre számító gyógyszerészek bizonygatják, hogy ráfizetnek a boltjukra: az egyszerűen nevetséges föllentés. Egy évig lehet így kínlódni, ha valahol bensült az ember a spekulációval; de állandóan ráfizetni s várni, míg az a falu megnő vagy mire a parasztok is a patikába járnak gügyira — az igazán naiv nyilatkozat.

Ha tehát egy község ki tudja mutatni, hogy kellő (minimum pl. 5000) lelket számlál, 5 kméterre közel hozzá patikás város nem esik, s okleveles gyógyszerésze akadna: akkor, ha csak köztudomású bénító okok nem forognak fönt, az engedélyt meg kellene adni.

Miért beszélünk mi így, vagyis a patika-szaporítás mellett?

Azért, mert a közszolgálatot, a községek kényelmét s egészségügyi érdekét mindenek magánérdekei, személyes adhaerenciái fölé helyezük; mert tudjuk, hogy gyógyszer-tárt számbavehető ember nem nyit olyan helyen, a hol az magát — jobban vagy kevésbé — ki nem fizeti.

Mindezek azonban személyekre vagy erkölcsi testületekre tekintettel elmondott okok.

Hanem igazi indító ok, amiért így gondolkozunk, az az ok, hogy:

Ha a közigazgatási hatóság a közegészségügyre az eddiginél nagyobb súlyt kíván helyezni, ebbeli tervét az új patikák felállítása éppen se gátolja; mert hisz a közegészségügyi törvény (1876. 14. t. c. 154., 156., de kivált 162. §-ai) jogot és módot adnak a lelkiismeretes járóorvosnak, hogy a patika-ügy túlszaporulatából eredhető visszaéléseknek erélyesen és alaposan végét vethesse.

Különben is az új patikák felállítása által megkárosított községi orvosok természetes önérdeke, némi indokolt haragja és önérvényesítési ösztöne: magában elég garancia, hogy a gyógytári engedéllyel visszaélés kezdeményeztetni vagy nem fog, vagy a közegészség kára nélkül még csirájában elnyomatik.

Ne tegyük tehát túl óvatossággal lehetlenné egyes fejlődésre hajlandó községek jóakarát, s ne gondoljuk, hogy a községi és járás-orvosok ellenőrzése s érdek indokolta állandó figyelme által kontrollrozott gyógytárak többet ártnak, mint a divó rendszer, hogy a községi orvos úgyszólván ellenőrizetlenül monopoliumképpen patikáros is egyszersmind.

Egyébiránt e lap elvi ellenzeteteknek is nyitva legyen.

Meghívás.

Bács Bodrogh megye törvényhatósági bizottsánya f. évi november hó 14-én szerdán és a szükséghez képest a következő napokon reggeli 9 órakor az új megyei palota balszárnya első emeletén elhelyezett »végtárgyaló teremben«

rendkívüli közgyűlést tartand, melyre a törvényhatósági bizottmány tagjait van szerencsém ezenel meghívni.

A közgyűlés tárgyai:

1. Belügyminiszteri rendeletek, melyekkel értesítetik a megye közönsége, hogy Stefánia trónörökösödésére szerencsés szűlése alkalmából kitéjezt szerencse kívánatokat ő császári és apostoli királyi felsége, valamint Rudolf trónörökös öfensége, közönetük nyilvánítása mellett kegyelmesen tudomásul venni méltóztattak.

2. M. kir. belügyminiszterium körrendelete a f. évi december havában megejtendő általános tisztújítás tárgyában.

3. A nagym. m. k. belügyminiszteriumnak, a megyei központi pénzkezelésre és számvitelre, valamint a járásokbani pénzkezelésre vonatkozó szabályzat hatályba léptetése érdemében, f. é. július hó 14-én 37169. szám alatt kibocsájtott körrendelete.

4. A nagyam. m. k. belügyminiszteriumnak, a megyei 1884-ik évi költségvetés jóváhagyására vonatkozó f. évi október hó 22-én 60412. sz. a. kelt rendelete.

5. Zenta városa gyámpénztárának 1877—1880. évi állásáról szóló mérlegek, felülvizsgálás, és a nm. m. k. belügyminiszteriumhoz leendő felterjesztés végett előterjesztetnek.

6. Zenta rendezett tanácsú város 1884. évi jóváhagyás végett bemutatott költségvetése.

7. Schmausz Endre alispán ur jelentése, König Gábor szablyai szbirói segéd feyelmi ügyében.

8. Noll János almási lakos fellebbezése az Almás községében f. évi október hó 11-én megejtett segédjegyző választás ellen.

9. Ó Kanizsa község képviselő testületének a török-kanizsai révjog és a szegedi hajóhid megvétele tárgyában hozott határozatának jóváhagyása.

10. Az alakuló apatini rákvizsigitet ármentesítő társulat műszaki okmányainak az 1871-ik évi XXXIX. t. c. értelmében leendő jóváhagyása.

11. Kozics István és érdektársai, zentai lakosoknak fellebbezése, a városi legtöbb adót fizető és választott képviselő testületi tagok névjegyzékének összeállítása ellen.

12. Csataalja község képviselő testületének határozata, a kincstári uradalomtól megvett és utóbb eladott földre vonatkozólag.

13. Vaskút község képviselő testületének határozata, kápolna emelése tárgyában.

14. Mandács György és érdektársai bácsujfalui lakosok fellebbezése, az ott helyben megtartott jegyzőválasztás ellen.

15. N.-Palánka község képviselő testületének, a közgyám fizetésének megállapítása tárgyában.

16. Ada község képviselő testületének, az ottani piac, ugy az utcák rendezése és befásítása tárgyában hozott ez évi 140. számú határozata.

17. Glozsán község képviselő testületének határozata néhai Dudás Pál volt községi pénztárnok pénztári hiányainak biztosítása végett a glozsáni 112. és 495. sz. tjkvben Kollár Pál ingatlanaira bekebelezett 2000 ft iránti zálogjog törlése iránt.

18. Felső-Kovil község kérvénye behajthatlan 318 ft 44 krnyi közmunka váltásdíjak, és 23 ft 83½ krnyi m. székházépítési járulékok leírása iránt.

19. Hasonló kérvénye Petrovosszellő községének 155 ft közmunka váltásdíjak iránt.

20. Hasonló kérvénye Bogojeva községének különféle behajthatlan községi adók leírásának engedélyezéseért.

21. Hasonló kérvénye Katymár községének 1013 ft 50 kr-ra menő községi adók iránt.

22. A m. közig. számvevőség által előkészített:

Almás, Bajmok, F.-Sz.-Iván, Jankovác, Kunbaja, Madaras, Mélykút, Tataháza, Martonos, Ó-Kanizsa, Bács, Ada, Petrovác, Baraocsa, Báthmonostor, Bikity, Csataalja, Gara, Katymár, Rigycia, Sztanisics, Vaskút, Ó-B.ese, Csávolly, Matheovits, Réma, Parabuty, Kiszács, Kulpin, Ó-Futtak, Uj-Soóvé, Feketehegy, Apatin, Bukin, N.-Palánka, Obrovác, Filipova, Béreg, Borsód, Dautova, Gákova, Kolluth, Krusevlya, Szántova, Begecs, Csantavér, Rác Militics, Moholy, Bács-Földvár, Petrovosszellő, Ó Kér, Temerin, Uj-Futtak, Csonoplya, Kúla, Kucura, Szeghegy, Torzsa, Monostorszegh, P.-Szt.-Iván, Szónta, Bajsa, Hegyes, Ó-Morovic, Paacsér, Topolya, Hódságh, Bogyan, Vajszka, Kis-Kér, Piros, Bresztovác, Kernyaja, Ns-Militics, Veprovác, Uj-Szivac, Keresztur, Ujverbász, Novosszellő, Kupuzina, Bulkesz, Gajdobra, Glozsán, Járek, Cséb, Uj-Palánka, Sándor, Bogojeva, Cservenka, Szenttamás, Deszp.-Szt.-Iván, Csúrogh, Goszpodince, Szablya, Ó Szivac, Ó-Sztapár, Déronya, Ó-Verbász, Zvarisova, Ó-Palánka, Szilbás, Ó-Soóvé, Paraga, Turia, Vilovo községek költségvetése, — és

Filipova közpénztári 1881. 1882., Lality kp. 1881. Ó-Sztapár kp. 1882. Kiszács kp. 1882. Kupuzina kp. 1882. Novosszellő kp. 1882. Parabuty kp. 1882. Tovariso va kp. 1877, 1879., 1880., 1881. Goszpodince kp. 1881. Csúrogh képzési és nevelési alap 1882. és szegényi alap 1879. évi megvizsgált közpénztári számadásai.

Kelt Zomborban, 1883-ik évi november hó 4-én.

Schmausz Endre s. k.,
alispán.

Hírek.

Egyházmegyei hírek. Vidákovics István szabadkai segédlelkész ideiglenes helyettes-lelkészi minőségben Bérreghre rendeltetett. — Duha Dávid hittudor, az eddigi állásáról behívott Simon Antónianus helyett apostoli nunciusi minőségben az újvidéki örmény katólikus hitközség gondozásával bízott meg. — A kalocsai árvaházába Ó Eminenciája újabbán felvette Haunek Árpád palánkai elárvult gyermeket.

Emléttük már, hogy a dúsgazdag Trandafil Mária, Újvidéken elhunyt szerb hölgy, egész vagyonát jótékony célokra hagyta. Szerb árvák és szegény tanulók segélyezésére 700,000 frt értéket rendelt; északi nagy bérháza, legalább 60,000 frt értékben, az északi, újvidéki és zombori kórházak között osztják meg egyenlően jövedelmüket. Így tehát remélhető, hogy a kórház költségei a város teherzámlájáról lekerülnek s az így megtakarított összeg a koldusok és munkára alkalmatlan szegények közös ellátására fog fordítani.

Vetések állása. (I. tiszai és apatini járás.) Az I. tiszai járásban a vetések jól állanak; a répa jó, a burgonya középtermést adott. Az apatiniiban a tengeri jó középtermést adott; a vetések szépen kelnek.

A m. kir. belügyminiszter következő körrendeletet intézte valamennyi törvényhatóságokhoz. Több megyei törvényhatóság részéről azon kérdés vett fel, vajjon miután a napszámok az 1883. X. t. c. által kereseti adómentességben részesítettek, és miután a községi adó kivételének alapját törvény szerint az egyenes államadó képezi, a községi adó az adómentességben részesülő napszámokra kivethető-e vagy sem és ha kivethető volna, a kivetés mi alapon történjék? a m. kir. pénzügyminiszter urrai egyetértéssel szükségesnek találtam az ezen kérdésben felmerülő kételyek eloszlatása és a törvényi határozásoknak megfelelő helyes és országoszerető egyöntetű eljárás biztosítása céljából a törvényhatóságokat a következőkről értesíteni. A napszámok az 1883. január 1-től kezdve a kereseti adó alul való mentessége az 1883. X. t. c. által kimondatván, tekintettel az 1876. V. t. c. 33. §-ára, melynek értelmében a községi adó kivételének alapját az egyenes államadó képezi, ezen törvényi határozományból önként következnek, hogy az állami adó alul való mentesítés a községi adó alul való mentességét azon esetek kivételével, melyekre nézve a törvény külön eltérően intézkedik, mindenkor következményeül bírja, azon napszámok tehát, kik az 1883. X. t. c. által számukra biztosított kereseti adómentességben részesülvén, teljesen adómentesek, községi adóval meg nem rovatathatnak. Figyelmeztetem a törvényhatóságokat arra, hogy a szóban levő kereseti adómentesség csak a szoros értelemben vett napszámokra vagyis azokra szorítottok, a kik kizárólag napszámok élnek és hogy a többször említett 1883. X. t. c. 4. §-a a községi elüljáróknak, illetve a községeknek elég alkalmat szolgáltat annak ellenőrzésére, hogy csak a törvényileg adómentesített célozta valóságos napszámok részesüljenek állami adó- és az által községi adó alul való mentességben. Budapest, 1883. évi október hó 20. án. Tisza, s. k.

Árverés. Schön Ignác 1661 frtra becsült ingatlanai nov. hó 5-én Német-Palánka.

Eiselt Ignác bajai illetőségű jelenleg zsolnai lakos vezetéknévét „Vas”-ra változtatta belügyminiszteri engedéllyel.

Beküldetett. Palánkán annyira lábra kapott a hazard játék, hogy előbb-utóbb kiirthatlanná válik, a mit a hatóságnak ezennel figyelmébe ajánlok. — Van egy-két rendes ferblista, a ki már egész iparszerűleg üzi játékát nyilvánosan a kávéházakban, — s mindenkor tudnak komániát összeállítani — Sokkal helyesebb volna bizony a pénz nem célokra fordítani, az „üres időt” pedig mással — közhatalmú dolgokkal — tölteni. Noha nem áll jogában senkinek sem, embertársának előírni, mivel foglalkozzék; de az igen is, hogy tiltakozzék a törvény által is tiltott szerencse játék ellen, a mely másnak nem, mint csak nemtelen fosztogatásnak nevezhető. Egy palánkai.

Árverések. Karavukova község 188 frtra becsült ingatlanai november hó 15-én Karavukova (Hódságh). — Nyitrai Mátyás 2800 frtra becsült ingatl. nov. hó 28-án Ó-Becse. — Probojevics Illés 2549 frtra becs. ingatlanai november hó 29-én Csonopla (Zombor).

Baján Szávits Aladár jbirói írnek nyugdíjaztatott. **Peacsek Jakab**, a szabadkai elemi iskolák igazgatója, évi 1000 frttal nyugdíjaztatott.

Az újvidéki vasúti hid 432 méter hosszú és 8 m. magas; szélessége 7 m., ebből gyalogjárók számára 2 m. A zeruson felül 15-3 m. magasságban nyugszik, és építése 1 millió 600,000 frtba kerül.

Hímen. Pollák Fülöp rabbijelölt Petrovosszellől a napokban eljegyezte előnyösen ismert Klein Salamon zentai rabbinak nagyon kedves és ritka műveltségű leányát, a szép Klein Rózsa kisasszonyt. Boldogságot kívánunk e frigyhez!

Petrovosszellőn e hó 11-én tartja Tripolszky Imre vagyonos és érdemes községi polgár, arany menyegzőjét 50 év óta hű élete párjával, Rafai Erzsébet derék magyar asszonnyal. Az ünnepélyt, melyet nagyszámú unokák és dédunokák jelenléte fog érdekessé tenni, Zomborból is sokan készülnék meglátogatni. A jubiláló pár teljes jó egészségnek örvend, sőt Imre bácsi még a tavasz végén is itt járt közügyben — a petrovosszellői petikát sürgetni Isten éltesse a ritka párt s örökítsé át erényeit utódaira!

Feketehegyen Hingl Gusztáv ellen a csőd bejelentetett.

Iparos tanulóink oktatása a napokban valahára kezdetét veendi.

Hymen. Bezeredy István huszár hadnagy, eljegyezte Dr. Rátay József megyeszerte népszerű derék főorvosunk kedves és bájos leányát, Eszter kisasszonyt.

A selyemtenyésztés érdekében a magyar királyi belügyminiszter — értesülésünk szerint — újabbán a következő körrendeletet intézte a törvényhatóságokhoz: Bezeredy Pálnak, a selyemtenyésztés emelése céljából kiküldött miniszteri meghatalmazottnak jelentése szerint, az ország számos községében a községek tulajdonát képező területek, továbbá az állami, megyei és községi utak, vagy községi utcák mellett kiültetett, de az ut,

vagy az utcatesthez tartozó területen álló szederfáknak, selyemtermelési célokból szándékolt levelezése azon házak tulajdonosai által, kiknek háza előtt a szederfák állanak, illetőleg azon földtulajdonosok által, kiknek földjeik az uttal szomszédosak, igen gyakran nemcsak meggátoltatik, hanem egyeseknek e részbeni rosszakarata annyira megy, hogy a fák lombzatát vízzel, mészdattal stb. lelocsolvák, azt a selyemtermelési célokra való felhasználásra alkalmatlanná teszik. A nemzetgazdasági szempontokból annyira fontos selyemtermelés kivánatos sikere attól feltételeztetvén, hogy a tenyésztőknek a hernyók etetésére szükséges szederfa levelek romlatlan és használható minőségben rendelkezésükre álljanak, s ezek szabad felhasználásában akadályozva ne legyenek: a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter ur részéről hozzám intézett felhívása folytán számos községben tapasztalt s a fentebbiekben vázolt helytelen és jogosulatlan eljárás megállítására iránt szükségesnek mutatkozó hatósági intézkedések megtételét ezennel elrendelem s felhívom a törvényhatóságokat, miszerint azt, hogy az állami, megyei és községi utak, avagy községi utcák mellett kiültetett és az ut vagy utcatesthez tartozó területen álló szederfák, selyemtermelési célokra való levelezését a szomszédos magán egyéneknek vagy bárkinek csak az esetben és addig van joga megtiltani, ha és a meddig a saját ingatlan használatának gyakorlatában gátoltnak, vagy ha a saját ingatlan a levélzedők által megromlathatnak; — a törvényhatóság területén általános közhírré tétetvén, közeget az e részbeni intézkedések pontos megtartására utasítsa. Tisza, s. k.

Kulán Reiner Vilmos megesküdtött Rothmüller Zseni kisasszonnyal.

A pénzügyminiszter elhelyezett tőkék megadóztatásáról szóló törvény végrehajtásáról kibocsátott rendeletben a pénzügyminiszter, tekintettel arra, hogy a törvény f. évi febr. 1-én életbe lépett, elrendelte, hogy a 10 százalékos adó, tekintet nélkül esedékességi idejére minden oly kamat után fizetendő, mely február 1-re a törvény életbelépésének napja óta kifizetett, míg az előbb kifizetett kamatok után csak 3% adó fizetendő; a tőkésített kamatok közül pedig 1883. első felében egy hatod 3%, öt hatod pedig 10%-os adóval rovandó meg. A pénzügyminiszter ez értelmezése ellen egyik fővárosi pénzügyintézet lellebeztetett, melyben kifejté, hogy e törvény nem bir visszaható erővel s így a 10%-os adó csak a február 1-je után folyó és kifizetett kamatoktól szedendő be.

Vály Endre ar. mátkor híresztelt eljegyzése mendemonda. (Kula).

Szeghegyen a lovak közt takonykór dühög.

Hymen Szeidl György és Schmidt Erzsébet Újverbáson, Löbl Márk Torzsán és Bergel Etel Zentán jegyesek.

Szentivanyi Ivánovics Anna urhölgy hirlapilag indítványozza, hogy állítsanak Baján szövőiskolát. Ilyen lebilincselő indítvány holt betű nem maradhat.

A kiskoruk érdekében történő telekönnyvi bejegyzések illetékelése iránt a pénzügyminiszter a pénzügyigazgatóságokhoz és az illetékszábsági hivatalokhoz következő körrendeletet intézte: „A m. kir. belügyminiszter urnak, az árvaszék által a kiskoruk érdekében, a telekönnyvi hatóságokhoz intézendő megkeresvényhez nem csatolt bejegyzési bélyegilleték mikénti lerovása iránt valamennyi közigazgatási bizottsághoz f. évi 55426 szám alatt intézett körrendelete tudomás és mihez tartás végett, oly megjegyzéssel közöltetik, hogy a telekönnyvi hatóságok által, az illetékes illetékszábsági hivatalokhoz küldött bekelezési végzés alapján csak az egyszerűsített irandó elő s az előirt illetékről kiállított fizetési meghagyások a f. évi április hó 2-án 17710. sz. a. kelt s. a. „Pénzügyi Közlöny” 14. számában közzétett körrendelet értelmében, nem az árvaszék, hanem az illetékszábságok rendelkezéséhez képest mindig azon fél, illetve gondnoka nevére lesznek kiállítandók, kinek javára a zálogjogi bejegyzés eszközöltetett, — önként értetvén, hogy az árvaszék megkeresései, mint hivatalos levelezések, az illetékszábság elvei szerint nem tárgyai a bélyegilletékek s így azok a beadványi bélyeglet nem igénylik.”

Beküldetett. Dohány Ignác a jankováci izr. iskolaszék elnöke, tornaszerek megszerzése céljából iskolának 50 frot adományozott, mely hazafias adományaért Czifrusz Ferenc tanfelügyelő ur ó nagysága a tanügy nevében hálás köszönetét nyilvánította. Bergl Emil, izr. vezérantató.

Meghíusult lopás. Nemes-Militics községét nov. 1-én éjfélt után 1 órákor több éji kalandor azon szerencsés akará szerencsétlenül, hogy reggel ismét néhány ló-szöktetés híre rizza fel a kedélyeket. Tervök azonban ez alkalommal nem sikerült, mert éber községi rendőreink Fárao gyanus ivadékaikat megugrasztották, s ha valaha, ugy most valószínűleg az igaz közmondás: „Aki másnak vermet ás, maga esik bele.” Mert illa berek, nád a kert, dacára a lövések váltakozásának, menekülni kénytelenültek, s egy kocsit 3 lóval hagytak maguk után. Megérdemlik ezért községi rendőreink a nyilvános dicsőretet.

Mint a „Bajai Közöly” írja: Mihalik Anna bajai lakos, még múlt évben folyamodott vezetéknévének „Csamári”-ra leendő átváltoztatása iránt, mely kérelemnek a belügyminiszter helyett is adott, és erről folyamodónó annak rendje szerint értesítetett. Csamári Anna azonban ezzel be nem érte, hanem a névváltoztatás „megerősítése” végett Ó Felségéhez folyamodott. A kabinetirodából a felségfolyamodvány a belügyminiszterium útján „további intézkedés végett” a tanácsnak küldetett meg.

Vasárnap volt a „Népkör” közgyűlése a Vadász-kürt első emeleti új helyiségében.

A zombori segélyegylet helyiségei jelenleg 1-től a főutcai Falcione Nándor-féle ház első emeletén vannak. A helyiséget Müller Károly Bécsből, ide haza költözött asztalos olcsón, szilárdul és célszerűen bútorozta be; a termek is teljesen megfelelnek ily egylet igényeinek. Ezen intézkedésért az igazgatóságot teljes elismerés illeti, melyből azonban sokat levon az a megszólalni való mellőzés, hogy a helyiség változtatás közbe nem tétetett, s így sok tag, vasárnap d. e. könyvecskéikkel kezében, a régi helyiség körül tapogatózótt és kereskedett — mint egy kasa-vesszett kő-sza méhecske — A helyes intézkedéseket nem elég

megtenni, hanem kellőképen köztudomásra is kell hozni; kivált oly egyletnek, mely minden rendű rangú tagokat számlál

Reiner Géza (Baja), fizetéseit beszűntette.

Szabadka város zeneigazgatójától, a korán megérdemelt művészi híru Gaál Ferentől „Wagner Rikárd szellemének” címen, zongorára írott elegia jelent meg, mely Európa első világvárosaiban is méltó fel-tünést keltett s az ifju szerzőnek egyszerre jó nevet biztosított a kompozitorok közt. A számos kiadó között olvashatni Berényi és Bittermann szabadkai ismert céget is, ahol a teljes pártolásra méltó megyebeli jeles termék 90 kron kapható.

Egyik előkelő kereskedőnk a következőket dik-tálta nekünk: A segélyegyletnek immár harmadik év-folyama járván, körülbelül háromszor annyi tagja is van, mint volt eleinte; hanem azért a befizetési terminusok most is 3-1/4 óráig tartatnak hetenkint, mint eleinte. — Tekintve, hogy háromszoros munkát ugyanannyi idő alatt elvégezni nem lehet; tekintve, hogy mily célszerűtlen a vasárnap, kivált elfoglalt mesterinasokra, cselédekre stb. órákat — tény: órákat — álldogálni, míg pár hatosnyi heti befizetésüket elkönnyvelik; tekintve végül, hogy maguknak az ügy-közdő tisztviselőknél se volna nagy terükre, ha nap-onkint egy meghatározott délestei órában, pl. 5-6-ig, vagy 6-7-ig is elfogadnák a betéteket: méltányos figyelmébe ajánlja az egylet igazgatóságának ezen kör-ülményt, annál is inkább, mert a mostani kezelési mód miatt sokan elkedvtelenedtek az egylet iránt, látván, hogy a mit kamatban nyernének, azt időben s mulasztásban elácsorogják, elvesztegetik.

Hogy Újvidék a vasútban mit nyert, mutatja be-jelentési hivatalának október havi forgalma: lakásváltóztatás 913; cselédek helyeseréje 527, vendéglőkben megfordult idegenek száma 950.

Szabadkán Szaulits Róza, Kacinka Péter 4-ik köri lakossal vadházasságban élő nő, a m. hó végén újszülött gyermekét a budapest-zimonyi vasút 120. számú órháza közelében elevenen elásta, de a közelben dolgozó munkások észrevették, feljelentették, mire a gyermek rögtön hatóságilag kiasatott, s még kissé élt, de nemso-kára kiadta lelkét, úgy hogy a kórházba már csak holttestét szállíthaták, hová a szivtelen anya mint gyermekágyas beteg — szintén bevitetett.

A „Budapesti Szemle” c. magyar tudományos folyóirat novemberi száma „Két világnézet harca” címen Rónay István prsziváni kanonok plébános és országos képviselő tollából kitünő bölcséleti költeményt hoz, mely mély és mégis átlátszó világlátásban ismer-teti az optimizmus és pessimizmus felfogását és azon következtetésre jut, hogy valamint a tudománybeli, úgy a vallási rendszerek is a két felfogás között osz-lanak meg. A ritka vonzó előadás, mely ezen jelesünk-nél tollából oly könnyen és keresetlenül folyik, oly könnyűvé teszi e nehéz tárgyú tanulmányt, hogy az ember nemcsak okul, hanem mulat is rajta egyszersmind.

Szabadkán Tóth Sándor városi tisztviselő a számvévségnél a tompai haszonbérlektől több reudü bér-összegeket szedett be, s azokról rendes nyugtát adott, de elfeledé nevé a nyugták alá jegyezni, a pénz pedig saját céljaira használta föl. Miután a pénzbesze-dést az árveréskor Vukovics Simon pészárnok bizta Tóth Sándorra, a hiba részben őt is terheli. A polgár-mesternek ez eset tudomására jutván, Tóth Sándort hi-vatalától felfüggeszté, Vukovics Simon ellen pedig a fegyelmi vizsgálatot megindíttatja Szomorú jele az időknek!

A zombori kaszinó egyleti dalárda 1883. évi no-venber hó 10-én, szombaton, a polgári kaszinó-egylet helyiségeiben rendezi ez évi negyedik dal- és tánces-télyét, melyre a n. é. községet tisztelettel meghívja. Műsorozat: 1. Riadó. Férfikardal Boieldieu Ferentől. 2. Szerelmi álom (Le songe d'amour). — Ábránd Kafka Jánostól. Zongorán játssza Auer Hermin k. a. 3. Oh, ne mondj engem rózsádnak! Férfikardal Zimay Lászlótól. 4. A nefejejts. Magándal zongorakísérettel Sappé Ferentől. Éneklő Lovich Aranka k. a. 5. Hármás, Verdi „La traviata” című dalművéből, zongorára, harmoni-umra és hegedűre Ketterer és Durandtól. Előadja: Bie-ber Gyula, Marschall György és Staudacher József urak. 6. Borsdal, Verdi „Ernani” című dalművéből. Férfikardal zongorakísérettel. Auer H., Lovich A. k. a.-ok és Mar-schall Gy. ur szivességéből működnek közre. Kezdeté fél 8 órákor. Az előadást tánc követi. Belépőjegyek 80 krajcárjával Falcione Gusztáv ur kereskedésében előre is válthatók. A t. pártoló tagok a tagsági jegy negye-dik szelvényével ráfizetés nélkül válthatnak belépője-gyet. Étek és italok kiszolgáltatásáról gondoskodva van.

A zombori jótékony magyar nőegylet legutóbb tartott választmányi ülésén az egylet házi szegényei közé négy özvegyet vett fel és pedig Mataisz Erzsé-betet, kinek férje a csatornába fult és 7 kiskorú árva-val özvegyen maradt évi 40 frt segéllyel, Major Erzsébetet, ki három árvalal özvegyen maradt évi 25 frt; özv. Zomboresevics Erzsébetet évi 25 és özv. Balogh Viktoriát évi 20 frt segéllyel.

Az 1885-iki országos kiállítás zombori végrehajtó bizottsága a legközelebbi napokban ülést tart, melyre a tagok külön meghívókkal fognak egybepivatni. A végrehajtó bizottság teljes névsora: Sándor Béla elnök; Schmausz Endre helyettes elnök; Szemző Gyula és Bittermann Nándor alelnökök; dr. Margalits Ede titkár. Zombor városi bizottsági tagok: Mayer Ignác, Husveth István, Szalay Károly, Frey Imre, Darázi István, Schön Adolf, Ivkovic György, Jездимировics Lyubomir, Konyovics Jusztin, Bikár Simon, Széchenyi József és Gottlieb Márton. Apatin járási bizottsági tagok: Mihelsz János, Marsch János, Grün Adám; Zombor járásiak: Roheim Károly, Csirszka Konrad, Offenheimer Vilmos; — Kula járásiak: Róth Adám. Fejes István, Heip János; és Hódságh járásiak: ifj. Trischler Ferenc, Vilscum Mátyás és Heine Keresztély.

Irodalom.

Ifj. Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapestben, nemzeti színház bérházában megjelent és beküldetett a „Magyar általános levelező” 8-ik füzeté, szerkeszti Knorr Alajos. A „Magyar általános levelező” eddig megjelent nyolc füzeté képezi az egész mű első fél-kötetét. E félkötetben a szerző bevezetéképpen a leve-

a burgonyában volt. — A moslékot mindig friss és langyos állapotban kell adni a hizó sertéseknek; az állott s talán már savanyodásba is indult moslék etetésre egyáltalában nem alkalmas. Miután a moslék táparánya a burgonyához képest úgy változott meg, hogy aránylag sok a proteínalkatrész benne: ezen okból a moslék mellé oly keményítő, vagy cukorban gazdag takarmány nemeket kell adni, a melyek a tul-erős takarmányt gyengítik; ilyen mellékta- karmány pl. a répa és a burgonya főtt, vagy párolt állapotban.

Nagyobb tehenészeteknél s sajt- készítésnél az édes és savanyú savó is felhasználható hizalásra; mert ezekben a tápanyagok könnyen oldható alakban vannak jelen s így könnyen áthasoníthatók a gyomor által. — Ezen savó is egyoldalú táplálék lévén, s ehhez is darát vagy burgonyát kell adni, csak is így lehet a tej- hulladékokkal sikeres hizalást folytatni.

A korpa igen jó takarmány mely szintén lefor- rázva, főzve, vagy savanyítva kell hogy feleltetessék a hizó sertésnek. — Az olajpogácsa szétörve s langyos vízben feláztatva adandó a sertéseknek mint moslék s egymagában nem használható a hizalásra; hanem min- dig mint mellékta- karmány alkalmazandó.

A hizalásnál meg szoktunk különböztetni gyors és lassu hizalást; az előbbi mindig jobb az utóbbinál, mert itt a hizalás rövid időre szorítva, kevesebb takar- mányal s rövidebb ideig tartó fáradsággal érhető el, mint a lassu hizalásnál. — A hizalásnál három idő- szakot szoktak megkülönböztetni:

Az első időszakban arra kell törekednünk, hogy a sertés- k jó, azaz hizalásra képes állapotba jussanak. Ilyenkor a sertéseknek még kitűnő étvágyuk van s a takarmányban nem igen válogatnak. Legjobb ilyenkor az őslebb s könnyebben szerezhető takarmányokat ér- tekesíteni; nevezetesen adhatunk a sertéseknek moslékot szeszgyárból, olajpogácsát, főtt burgonyát darával keverve, főtt répát, tököt darával vagy korpával. Mi- dön látjuk, hogy a sertés- k-ek így a csontok eltakar- tatak s jó husba jöttek a nélkül mégis, hogy széles- ségben terjeszkednének: ekkor megkezdjük a második időszakot. Ekkor kell az állatokot legjobban tartani s miután a hasüreg is folyton kisebbedik falainak hizása folytán ez oknál fogva mindig kisebb és kisebb tér- fogat; de azért annál táplálé- b- b takarmánnyal kell hizókat tartani. — Ezen időszakban tehát árpadarát adunk vagy tengerit a hizónak és pedig minden 100 kilogramm élősúly után 3—4,5 kilogrammot. A hizalás harmadik időszakában már a sertés izmos részei is any- nyira elzsírosodtak, hogy az állat lábán nem igen képes állni és rendszeren fekszik.

Az ilyen állatok már kevés táplálékot képesek fel- venni; miért is kisebb térimé- jü, de annál táplálé- b- b takarmánnyal tarthatók. Legjobb az ily állatokot tengeri vagy árpadarával és savóval tartani. Egyébként részem-ről nem vagyok barátja annak, ha kisebb gazda ser- tés-ét ennyire kihizalja; mert sok zsírt kap ugyan, de an- nál rosszabb az ily tulhízott állat husa; már pedig a kizsá- g- a a sertés- k-ek hizalásánál ép úgy utalva van tekintettel lenni a finom rostu s izletes husra, mint a zsírnyereményre.

A sertés- k-ek etetésénél sokat tesz a mikénti ada- g- o- l-ás is. Sohasem szabad annyit adni egy hizó sertés- nek valamely takarmánynéből, hogy azt ott hagyja s megenni képtelen legyen, mert ez által az étvágy rontatik el. Inkább etessünk többször, de mindig kisebb adagokban. Legtöbb hizaló napjában háromszor etet; u. m. reggel 5 órakor, délben 12 órakor s este 7 órakor. Mások négyszer etetnek s ez helyesebb is: ezek reggel 4 órakor, délelőtt 10 órakor, délutáni 3 órakor s este 7 órakor etetnek. Az etetési órák között az áll-atokat teljes nyugalomban kell hagyni, hogy az emésztés rendes lefolyást vehessen. Az ólakat reggel tisztogassuk s télen almozunk is ilyenkor; nyáron azonban jobb, ha a sertés a hűvös talajon fekhetik. Ha az ál- mellett kerített helyen egy csekélyebb gödörben víz is állhat a hizó fürdésére, ez igen előmozdítja a hizást. A szózással nem szabad visszaélnünk; ha tejhulladékokat etetünk, hol a só már a takarmányban befoglaltatik, úgy a szózás egyáltalában egészen is mellőzhető; egyéb- kor akkor szoktunk sót adni a sertés moslékjába, ha étvágya eszökkenni kezdene. Egy egész hizalási évadra untig elegendő, ha egy hizó másfél kilogramm só- t fogyaszt el.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor

HIRDETÉSEK.

Árlejtési hirdetmény.

Gara község- házának újból felépítése folyók 21-én reggel 10 órakor a helyszínen nyilvános árlejtés útján adatik ki.

Kikiáltási ár 8751 ft.

Árlejtési szándékozók kötelesek az árlejtés megkezdése előtt a kikiáltási árnak 5 %-át kész- pénzben, avagy értékpapirban óvadé- kul letenni.

A feltételek Gara község jegyzői irodájában minden időben megtudhatók.

Kelt Garán, 1883. nov. 4

Pencz Ádám, **Mészáros Sebestyén,**
jegyző. 3—1 bíró.

HÁZ-ELADÁS.

A zombori „Széchenyi“-körúton fekvő 351. számú Rezsnyován-féle lakház eladó. — Közelebbi értesítést ad

3—1

Husveth István.

5000. sz. 1883.

Árlejtési hirdetmény.

A m. k. államj-avak zombori igazgatósága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a keresz- tur-verbázi vízle- vezető árok tervszerű kitiisztítási munkálatából a m. k. kine- stári uradalomra eső egy részének vagyis 46363 köb- méter földkiemelésnek biztosítása céljából f. évi novem- ber hó 16-án d. e. 9 órakor Ujverbász község- házánál, írásbeli zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árlejtés fog tartatni, melyhez a vállalkozni szándékozók ezenn l meghívotnak. Ezen munkálat a Ferenc esator- natól mintegy 4500—5000 folyó méter hosszú szakaszon lesz teljesítendő.

Biztosítékul 1500 ft. teendő le.

Az írásbeli zárt ajánlatok, melyekben az illető ajánlattevő neve, polgári állása, állandó tartózkodási helye, továbbá a köbméter- kenti egységár, és pedig ez utóbbi számmal és szóval is tisztán kiírandó, és me- lyekhez a fentebb meghatározott mennyiségű biztosíték készpénzben, vagy a „Budapesti Közlöny“ 1882. évi 161. számában megjelent, azon évi 33062. számú magas kir. pénzügyminiszteriumi körendelet tartalmához ké- pest üzleti biztosítékul elfogadható árkelet szerint és soha a névértéken felül számított érték- papirokban ok- vetlenül esatolandó, f. évi november hó 14 napjának d. u. 5 órájáig alólirt igazgatóságnál, vagy november 16. napjának d. e. 9 órájáig Ujverbász község- házánál, a kine- stári kiküldött- nél nyújtandók be.

A szóbeli árlejtésben részt venni szándékozók kö- telesek a biztosítékot a szóbeli versenytárgyalás meg- kezdése előtt az árlejtést eszközölő m. kir. kine- st. közeg- kezeibe letenni és egyidejűleg kijelenteni, hogy az ide- vonatkozó árlejtési feltételeket és annak mellékleteit képező okmányokat tőkéletesen ismerik, — az írásbe- lileg versenyzők ezen nyilatkozatot zárt ajánlataikban tartoznak megtenni.

Ezen munkára vonatkozó részletes árlejtési felté- telek a kapcsolatos műszaki okmányok f. évi november 14. napjának d. u. 5 órájáig a rendes hivatalos órákban alólirt igazgatóságnál bárki által megtekinthetők.

Zombor, 1883. évi október hó 31-én.

1—1

A m. kir. államj-avak zombori igazgatósága.

2073. kg. sz.

1883.

Árverési hirdetmény.

Csonopla község elüljárósága részéről ezennel köz- hírré tétetik, hogy Csonopla község birtokosainak egy- a község mint testületnek tulajdonukat képező és az 1883. évi 20. t. c. 2 § a alá nem tartozó 11731²²⁷/₁₀₀₀ holdnyi vadászterületen a vadászati jog 1884. évi január 1-től 1889. évi december hó 31-ig terjedő hat évi tartamra folyó évi november hó 18-án d. u. 3¹/₂ órakor Csonopla község- házánál megtartandó nyilvános árverésen bérbe fog adatni; melyre a bérelni óhajtók ezennel meghívotnak.

Kikiáltási ár évenkénti 100 ft.

A részletes feltételek a községi jegyzői hivatalban előlegesen is megtudhatók.

Kelt Csonoplán, 1883. november 2 án.

Deák Andor,
községi jegyző.

Páality Antal,
bíró.

6835. szám.

Pályázat.

Bács-Bodrogh megye tisztai I-ső járási szolgál- rósághoz tartozó Mohol községében elhalálozás útján üresedésben levő jegyzői állomásra ezennel pályázat nyittatik, — felhivatnak mindazok, kik ezen állomás elnyerni óhajtják, hogy az 1871. XVIII. t. c. 74. §. követelményeinek megfelelően felszerelt kérvényeiket a választást megelőző napig, azaz f. évi december hó 14-ig alulirt szolgabírósnál benyujtsák. A választás f. évi december hó 15-én reggel 8 órakor fogván a község- házánál megejtetni.

Ezen jegyzői állomás következőleg van javadal- mazva:

1. Készpénzfizetés 600 ft
2. Lakpénz 200 ft
3. 12 kerületi lánca 2200 □ föld adómentes élvezete.

Megjegyeztetik, hogy a község hivatalos nyelve magyar.

Zenta, 1883. évi október 31-én.

3—1

Matkovits Lajos,
szolgabíró.

Pályázat.

Bács Petrovoszelló község adóügyi osztá- lyánál elhalálozás folytán egy jegyző- segédi ál- lás üresedésbe jövén, annak betöltésére pályá- zat hirdettetik.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állásra pá- lyázni óhajtanak, hogy bizonyítványokkal felsze- relt folyamodványukat alulirothoz f. évi novem- ber hó 15-ig benyujtsák, mivel a később érke- zettek figyelembe vétetni nem fognak.

Evi fizetés a község pénztárából 400 ft havi előleges részletekben.

Szerb nyelvet tőkéletesen bírők előnyben részesülnek.

Jegyzői vizsga mulhatlanul szükséges.

Kelt Bács-Petrovoszellón, 1883. okt. 31-én.

3—1

Berényi Hugó,
jegyző.

Örömteljes kilátás betegeknél és lábpadóknak.

Ahol már mi sem segített, ott az első, egyedül valódi, 59-szer kiűntetett HOFF JÁNOS-féle maláta-gyógytápszer-készítmények százezrek- nél, kik iránt csaknem minden remény eloszlott már, segélyt és gyógyulást hoztak s a szenvedőnek életét és egészségét visszaadták.

(A felgyógyultak saját szavai.)

Az alkalmas erősítő szer birásának bizonyossága, meg- fizethetetlen a betegség által elgyengültekre nézve. Ilyen bizonyossággal kölcsönöznek a fejedelmek nyilatkozatai a Hoff János-féle maláta-kivonati egészség- ségi sörnek. Oettingen Wallenstein hercege Münchenben azt mondta, hogy „Kötelességemnek ösmérem a Hoff János-féle maláta-kivonati jótékony találmányára a szenvedőket figyelmeztetni.“ Keresztély, Dánia királya, ugy nyilatkozott, hogy a Hoff János-féle maláta-kivonati egészség- ségi sörnek jótékony gyógy- erejét ugy magán, mint házá- nak magas tagjain észlelte. Az osztrák császárné ez erősítő maláta-kivonatot egyszer, súlyos betegsége alatt, orvosa tanácsa folytán itta, és férje a császár a feltalálót, cs. kir. koronás arany érdemkeresz- tetel és ulvári okmánnyal tüntette ki. A londoni egészség- ügyi kiállítás a Hoff János-féle maláta-kivonatot díj- érdemmel (59) tüntette ki. — Ezek a betegek nézve oly bizonyítékok, melyeket az orvosok is elismernek. A katonai orvosok, a német háborúk alkalmával: 1864., 1866., 1870. és 1874-ben legnagyobb mértékben vették alkalmazásba és pedig — közzönő irataik szerint — a legjobb sikerrel. Ma- gánosok napoként küldenek gyógyjelentéseket, mint pl. a következők:

HOFF JÁNOS

os. kir. udvari szállító, csász. kir. tanácsos urak, a világi maláta-kivonati készítmények feltalálójának és egyedül készítőjének, Európa csaknem valamennyi fejedelmé udv. szállí- tójának Bécsben, I. Gyári rakár: Graben, Bräunerstrasse 8., Gyár: Grabenhof, Bräuner- strasse 2-k szám.

Eger, szeptember 1.

Nagyon tisztelt uram! Ezennel megkérem, hogy megrende- lésemet azonnal és pontosan teljesítse, mert én az ön gyógy- erejű és Isten áldásával kegyteljesen ellátott maláta-készítményei- nek, melyeket ön a szenvedő emberiség javára készít, a fogyasztó- ja és becsülője vagyok. Midőn még 1860-ban Braunschweigben laktam, gyomor- és aranyérbajom ellen esdatolatos sikerrel az ön felülmulhatlan gyógyító maláta- j-át vettem igénybe. Most 22 évi egészségem után ismét megbetegedtem s ismét az ön gyógy- hatásu maláta-készítményeivel foglalkoztam: tudom és bizom benne, hogy jobban leszek, mert eddig még csak 16 üveg ma- láta-sört és 4 font csokoládét használtam és sokkal jobban érzem már magamat. Mondhatom, hogy az emberiség önmek egy örö- kös emlékkövet fog állítani, mert ön a feltalálója azon új iz- lesű csokoládé, maláta-sör és bonbonsoknak, a mely gyógyszert minden ember szívesen használ, mert ez által nem adja ki pénzét hiábavalóságra.

Az ön 58 kiűntetése Isten és emberek előtt igazságs ér- demek. — Házi orvosom Fliesz fótanító urnak ajánlotta az ön maláta-kivonati- j-át, ki is önmek azok hatásáról köszönetét nyil- vántotta: édes anyja élete megmentését csakis az ön maláta- kivonati- j-ának köszönheti. Ugyiszt én Kujava hivatalnok a ma- gdeburgi biztosító társulatnál, kinek nejét már végleg feladták, s jelenleg ép és egészséges. Édes anyámról a következőkkel ér- teti em: 9 évi hosszú betegsége, mely elgyengülés, gyomor-, mellbetegség és sápkörtől állott, kivonati- j-ának 7 és fél hónapi használata után, és pedig maláta-csokoládéjának, melyet napo- ként 3-szor: reggel, délben és este vett, egészséges lett, úgy hogy most mint 78 éves asszony a háztartást vezeti, és imád- ságában köszönettel veszi föl az ön nevét. — Ide mellékelve küldök 10 ftot, s kérem, küldjön maláta-kivonatsört és maláta- csokoládét Velencébe, a Bauer-féle szállodába. Örök hálaival

Radolinzki S. főhivatalnok.

ÁRAK: Maláta-kivonati egészség- ségi sör 1 palack 60 kr. II palack 6 ft, 28 palack 15 ft, 58 palack 30 ft. Egy fél kilo maláta-csokoládé I. 2 ft 40 kr., egy negyed kilo 1 ft 30 kr. II. Fél kilo 1 ft 60 kr., egy negyed kilo 90 kr. III. Fél kilo 1 ft, negyed kilo 60 kr. — Maláta-cukorkák egy zacskó 60 kr., 30 és 15 kr. — Maláta-kivonati egy üvege 1 ft, kisebb 60 kr. — Gyermektápszer 1 ft. — Egy maláta-fürdő 80 és 50 kr. — 2 ft értékben alul semmi sem küldetik. Az első, valódi nyálka-olád, Hoff János-féle mell- maláta-cukorkák két papírban vannak. Vétel alkalmával határozottan ilyeneket kell kérni.

RAKTÁRAK: Zomborban: Gallé Emil gyógy- szertárában s Hrabovszky és Sztrilich (azelőtt Popits Ist- ván) fűszerkereskedésében. **Baján:** Michitz Istvánál. **Cservenkán:** Knefely F.-nél. **Djakovárán:** Kohn Adolf- nál. **Eszéken:** Wilhelm I. és társánál. **N. Beeskereken** Mencer Lipót gyógyszer- tárában. **N. Kikindán** Rothwen Péternél. **Ujvidéken:** Wagner testvérek- nél. **Páncsován** Radda F. gyógyszer- tárában. **Vukovárán:** Michailovich Tivadarnál. **Versecen:** Hoffmann testvérek- nél. **Szabad- kán:** Gálly György gyógyszer- tárában. **Zentán:** Kupkay 7—2 Géza gyógyszer- tárában.

574. szám.

bv. 1883.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102 § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori kir. járásbíró- ság 6501/1882. számú végzése ál- tal Fehér Miklós budapesti lakos javára Veisz Miklós sztanisicsi lakos ellen 200 ft tőke, ennek 1882. évi szeptember hó 5. napjától számítandó 6% kamatai, 1/3 % váltódíj és eddig összesen 65 ft 10 kr. perköltség kö- vetelés erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás alkalmá- val bírólilag lefoglalt és 360 ft-ra becsült 1 Hofhen- féle 2 lovas cséplőgégé, 2 kocsi, egy tehén, egy csikóból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek az 5163/1883. sz. kiküldést ren- delő végzés folytán a helyszínen, vagyis Sztanisicson a község- házán leendő eszközzésére 1883. évi november hó 17-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árve- résen, az 1881. évi LX. t. c. 107. § a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Zomborban, 1883. évi november hó 2 án.

Cservenka Lajos,
kir. bírósági végrehajtó.

THEODOROVITS SZÁVA

ZOMBORBAN,
főutca, Drakulits-féle házban.

Ajánlja dúsan felszerelt **raktárát**
kész női köpenyek és kabátokban
gyapott-, selyem- és bársony-kelméből, a legújabb divat szerint.

Angol, francia és brünni kelmék

☞ **férfi-öltönyök** ☞
számára.

Elfogad megrendeléseket férfi ruhák készítésére, melyeket saját szabása és munkái által készített a legújabb divat, pontos szolgálat és csinos kiállítás ígérete mellett, jutányos áron.

Állandóan raktáron:
férfi- és gyermek-kalapok,
gyermek-öltönyök,
fehérművek, nyakkendők, harisnyák, zsebkendők.

Ésszőrnők és pálcák.

☞ **Piperecikkek, gyermekjátékok.** ☞

Minden a legújabb divat szerint, finom és csinos kiállításban, a legjutányosabb áron. 3-2

Nagy raktár:

érekoporsókból minden nagyság és diszitással.
Sirkoszorúk ére- és művirágokból.

Helyiség-változtatás.

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására juttatni, hogy az eddig a *Falcione Nándor* ur házában levő

uri fodrász- és borbély-termemet

f. évi november hó 1-től a volt **Goldfahn-féle** üzlethelyiségbe tette át.

Egyszersmind kérem a n. é. közönség további bizalmát és becses támogatását.

Továbbá ajánlom a mélyen tisztelt hölgyeknek mindenféle

☞ **kész hajmunkáimat,** ☞

melyek nagy választékban kaphatók.

Azonkívül elvállalok minden e szakba vágó munkát a legjutányosabb áron.

Mély tisztelettel

Kummerkromer András.

3-2

2047. szám.

Hirdetmény.

Ada mezőváros előjárósága részéről ezenel közhírré tétetik, miszerint Ada község határában az 1883 évi XX. t. c. értelmében gyakorolható vadászati jog 1884 évi január hó 1-től számítva hat egymásutáni évre vagyis 1889-ik évi december 31-ig bezárólag tejedő időszakra folyó 1883. évi november hó 8-án reggel 9 órakor a község házában tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adni, — az árverési feltételek a községi irodában a hivatalos órák alatt mindenkor betekintheők.

Kelt Adán, 1883. október 30 án.

Jablonszki József,
jegyző.

Kelemen János,
bíró.

1583. sz. k. ig. 1883.

Moholi előjáróságtól.

Hirdetmény.

Mohol község előjárósága részéről ezenel közhírré tétetik, miszerint Mohol község határában, az 1883. évi XX. t. c. értelmében gyakorolható vadászati jog 1884. évi január hó 1-től számítva hat egymásutáni évre vagyis 1889. évi december hó 31-ig bezárólag terjedő időszakra f. 1883. évi november hó 18-án d. u. 3 órakor a község házában tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe adni fog. Az árverési feltételek a községi irodában a hivatalos órák alatt mindenkor betekintheők.

Kelt Moholon, 1883. évi október hó 22.

Karakásevits Simon,
jegyző.

Sztojts Péra,
bíró.

HIRDETMÉNY.

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására adni, hogy Zomborban, a főutcában, a **Sztojkovits Z. G.-féle** házban

a **ceglédi gőzmalom-részvénytársaság**

LISZTRAKTÁRÁT

meguyítottam.

Ezen malom gyártmánya alig szorul dicséretre, az a székesfehérvári kiállításon **arany éremmel** lelt kitüntetve s mindenhol kivívta magának a legnagyobb kelendőséget.

Raktáramban kitünő jó

☞ **rozslisztet** ☞

is árulok és főtörekvésem leend, pontos szolgálat által becses vevőimet üzletem részére megnyerni.

Zomborban 1883. november hóban.

Teljes tisztelettel

Kramer Gyula.

12-2

DEUTSCH ADOLF NÉ

nőidivat-üzletét

november 1-től a **Falcione Gusztáv** megyeháztéri üzletével szemben álló ház

☞ **első emeletére** ☞
tette át.

Ugyanezen helyiségben van

DEUTSCH ADOLF

gabona-bizományi üzlete. 2-2

Mindketten kéri a t. közönség további becses bizalmát és támogatását.

Hirdetmény.

Zombor sz. kir. város tanácsa részéről ezenel közhírré tétetik, miszerint a város tulajdonát képező halászati jog a Ferenc csatornában 1884. évi január 1-től kezdve 3 és esetleg 6 évre folyó 1883. évi november hó 18-án reggeli 9 órakor a városház kistermében nyilvános árverés útján bérbe adni fog.

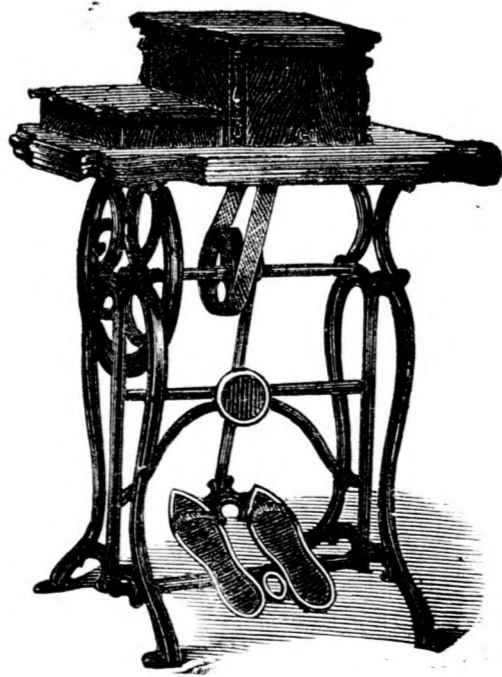
Zombor, 1883. évi október hó 28-án.

3-3

A tanács.

ÜZLETHELYISÉG VÁLTOZTATÁS.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy üzletemet **Falcione Gusztáv** ur fűszerkereskedése melletti új házba áttettem. — Ajánlom nagy választéku raktáromat, nevezetesen: **sírlámpák** és **sirkoszorúkat**, valamint minden idényre alkalmas cikkeket.

Valódi amerikai varrógépek

(hetenkinti 1 forintos részletfizetéssel) minden szerkezetben, 5 évi jótállás mellett. — **Gépeszközök.** **Látszerek.** **Sebészeti és műszerek.** **óvszerek,** **gummi-párnák,** **sérvkötők** stb. stb. — **Péncs és dohánytárcák.** — **DITTMAR R.-féle lámpa** gyári raktáramban gazdag választékban kaphatók:

csillárok, szalonlámpák, asztali- és falilámpák

minden nagyságban és szerkezetben. — **Thonet-féle fonott székek.** **Gyermekkoosik.** — Dús választékú **selyem-, bársony-, pamut- és céna-szalagok-, csipkék- és belésszövetek.** —

☞ **Kötőpamut** és **céna** minden színben és minőségben. ☞

Nagy raktár **férfi- és női-fehérművekből,** úgy **kiházasítási kelengyék.** — **Derékfűzők** (Mieder). **Esőköpenyek.** **Utazó bőröndök** és **táskák** urak és nők számára. **Esernyő, sétatotok** gazdag vegyességben.

Thea- és kávé-készülékek. **Valódi chinaezüst** és **alpaca evőeszközök** a cs. kir. szab. **Berndorf-féle** gyárból.

Tajtékpipák és **szipkák,** **dohányzó és szivarzó szerek** s minden e szakbeli áruk a legjobb minőségben. **Pipere-, mosdó-, fényüzési-cikkek,** **parfum, fogpor, hajfestőszer** és mindenféle toilette-tárgyak, **Treu Nuglisch** gyárból. — **Prágai keztyűk** raktára.

Üzletemet a n. é. közönségnek ajánlva, vagyok kiváló tisztelettel

THEODOROVITS SZÁVA

kereskedő Zomborban, a fő-utcában.

8-3

Melléklet a „Bácska“ 72-ik számához.

lekről mint írásbeli fogalmazványokról és azok különleges jellegéről, ismerteti a nyelv és helyesírás szabályait, értekezik a szókorról, azok nemeiről, az alaktanról, a ragozásról és mondatokról, ezek részéről és nemeiről, szól a helyesírási jelekről és azok nemeiről; ezek után áttér a levélírás szabályaira, értekezik az írásmódról, ennek kellékeiről; ismerteti a levelek formáit, ezek közt a belformaságokat, melynek a felírás, megszóllítás, a levél előrésze, a tárgy előlása, a levél berekesztése, aláírás, név, kelet utóirat és külformaságok; szól a levél címzéséről, közl különféle magyar, német, francia és latin címereket. Ezek után áttér a levélmintákra; ezt megelőzőleg azonban szól a levelek osztályozásáról, a válaszközl. A levélminták közt találjuk: a meghívó, születési, házassági- és halálhíradókat tartalmazó leveleket; az értesítéseket tartalmazó leveleket; tudakozódó, kérdő, tanácsot és tanítást kérő és adó leveleket, az emlékeztető, inté, megbízásokat, megrendeléseket tartalmazó leveleket; az ajánló és felmondást tartalmazó leveleket; a feddő, dorgáló, szemrehányó, mentegető, igazoló és barátságos leveleket; a szerencsét kívánó, szórakozó, vigasztaló, ajándékozó, megköszönő és szerelmes leveleket, ezek után pedig hozza a virágnyelvet és pedig a növények és virágok sorozatát, azután pedig a jelelmények betűrendes jegyzékét; azután szól a egyes tartalmú levelekről és áttér a kereskedelmi levelek í-metetésére, felsorolja azok különböző nemeit, szól azok kellékeiről és közl levélmintákat és pedig körleveleket, tudakozódásokat, megbízásokat, üzleti összeköttetéseket, szolgálati ajánkozásokat, árúleveleket, vásári tudósításokat, megrendeléseket, szállítványozási ügyletekre vonatkozó leveleket, összesen 387 levélmintát. Egyes füzet ára 30 kr., a hűz ívet tartalmazó félkötet ára 2 frt 40 kr. Ugyanezen kiadónál kapható a teljesen megjelent „Önügyvéd“, füzetekben, félkötetben és egész kötetben fűzve és díszkötésben.

Ujvidéken, 1883 november 2-án.

Városi törvényhozó testületünk m. hó 27-én tartott ülésében a esendőrök kérdéséről nagy többséggel elvetette. Határozatott, miszerint tekintettel arra, hogy tavasza ugyis tisztújítás leend, a rendőrség szervezése akkoron foganatosítható; addig megmarad a status quo, ami annyit jelent, hogy megmaradunk rendtelenségben tovább is.

A gyűlés igen izgatott volt. Hangzottak oly szenvedélyes beszédek, a melyek tulajdonképp oda nem is voltak valók.

Pártunk körülben azt mutatta, hogy minden másnak el lehetne nevezni, csak pártunk nem, s ha a küszöbön álló városi képviselő testület és országgyűlési képviselő választásoknál is úgy viseli magát mint most, akkor a nagy nehézséggel felépített épület össze fog dőlni, mint a kártyaház.

Vederemo!!!

Miletiesen új örülmény rohamok mutatkoztak.

Ez leginkább családi körülményeknek tulajdonítható.

A „Zasztava“ szerkesztőségét tehát kénytelen volt más kezébe adni.

Letette Békics Tódor kezébe.

Nem lehet érdek nélkül, ha Békicsessel egy kissé foglalkozom.

Békics Tódor mintegy 40 éves szerb, a legnagyobb omladinisták egyike, kinek keble telve van gyűlölettel a magyar haza iránt. A hetvenes évek közepén megválasztott pancsovai városi kapitánynak; hivataloskodása azonban addig tartott, mint a pünkösdi királyság; mert legott omladinista tendenciái miatt lekeltett köszönnie. Azután hol Oroszországban, hol Hercegovinában, hol Szerbiában tartózkodott. F. év tavaszán mint főmunkatárs belépett a „Zasztavába“ és most őt a szerb ultrák a felelős szerkesztőséggel megtisztelték.

Az ő dicsőségszerkesztősége alatt most a 161-ik számban egy oly vezércikk jelent meg, melybe nagy beszólása volna az államügyesnek. Foglalkozik a magyar delegációval és Boszniával. Gyűlöletteljesen kérdi az osztrák-magyar kormányt, vajjon hogy merészkedik Annekzió által Boszniát és Hercegovinát elsajátítani. Nézetét szerént a kúhatalmak ugyis gonosz szemmel néznek Osztrák-Magyarországra. Vagy tán Boszniában és Hercegovinában is uralkodják a fókos és bazogány kormány mint itt. Tudjuk, hogy mily szellemben fognak a delegációk határozni, midőn köztük van Tisza Kálmán és Angelics Germán stb. Így megy az tovább!

Csak azt csodálom, hogy hát miért nem mennek ezek az elégedetlen bratyák Szerbiába, miért érezték magukat nálunk olyan jól?

Természetesen Szerbiában nem oly elnézők és ki-méletesek az újságírókkal; ott elítélik azonnal fog-ságra, mint azt Bojnovies példája világosan mutatja. Késő este a holtak hazájában esend szokott uralkodni.

Tegnap este azonban csak úgy hemzsegett temetőnk a népektől. Hol kegyelet, hol kíváncsiság vitte őket a csendes városrészre ki, az ugynevezett 5-ik kerületbe.

Temetőnk esti 1/2 6-tól kezdve 8 óráig görög-tüzekkel volt kivilágítva, úgy, hogy a temető minden részén bizton lehetett járni. Nagy könnyelműség volt azonban, hogy egy ujonc épült kriptá elé sem lámpa, sem deszka nem tétetvén, egy öreg asszony belebukott s midőn ismét kiházták, csakugyan oly színe volt, mint annak, a ki a sírból kikel.

Szegény öreg, tehát élve járt már holtaknál.

Az iparos-tanonok oktatása mult héten kezdődött és az előadások rendesen tartanak.

Bende Imre apát ur, országgyűlési képviselőnk, f. hó 5-én nevenepjárt ülendi, s mint minden évben, úgy jelenleg is sok óváci tárgya leend Szivből kívánjuk, hogy ez erényekben és tetkekben gazdag férfi a haza és közügyek javára még sokszor lássa névnapját felviradni. Ad multos annos!!!

A vasuti híd a Dunán át teljesen elkészült. Az oszlopokon fekszik teljesen és már az alagút szája előtt van Gyalogosan át lehet menni. Most rakják rá a sineket és Isten segítségével e hó végefelé át lesz adva a forgalomnak és így aztán a budapest-zimonyi vasut teljesen ki lesz építve. Zimonytól Péter-

várig mult vasárnapon jött az első mozdony az alagút-on keresztül. A midőn az alagútból kijött, 10 et futólyt, hogy bemutatassa magát, azután visszament szípen a péterváradai pályaudvarba.

Péterváradon a pályaudvar a vártól igen távol, a R'kusvölgy végén fekszik, miért is az alagút bejár-átán egy ki- és beszálló kőép álló más les: személyek számára.

A diptheritis és vörháy szerzett uralkodik a gyermek-között. Számos gyermek már belehalt s alighanem az iskolákat becsukják.

Műkedvelő előadás leend legközelebb. A tiszta jövedelem az ujvidéki magán ipar- és kereskedelmi iskola javára fog fordíthatni. Színe kerül „A két Reichenmüller című vígjáték.

Dalárdánk haláltusán van és legközelebb húzzák neki a lélekharangot.

R. I.

A Bács-Bodrogh megyei méhészeti X. vándorgyűlés és kiállítás Szabadkán.

Szabadkán tartott kiállításunk és közgyűlésünk-nél résztvett méhészek, nemkülönben a méhészetnek ügybuzgó barátai, pártolói, kik ott összegyűlekeztek, ismét visszatértek napi munkájuk színhelyére, méhka-saikhoz. Sokan vittek magukkal új eszméket, új tapasztalatokat, melyeket, hogy termékenyeknek üdvözölhes-sünk mielőbb, szivből kívánjuk.

A méhészeti kiállítás, mint annak idején az erre vonatkozó közlemények jeleztek, a szabadkai lovardá-ban, karöltve a Bács-Bodrogh megyei gazdasági egye-sület által rendezett gyümölcs és terménykiállítással volt elhelyezve.

Az egész kiállítás magában, nemkülönben annak csoportos beosztása oly nagyszerű és vonzó képet nyuj-tott, hogy a belépők mondhatom mindegyike, belépésük alkalmával nem tarthaták vissza meglepetésüknek egy-ah-val kifejezést adni. Még azon kliknek egyes tagjai is, kik kézzel lábbal a kiállítás sikere ellen töreked-tek, kénytelenek voltak belátni, hogy nemtelen fáradsá-guk, a kiállítást megbuktatni, kárba vezett. Elég szomorú, hogy Szabadka város egyes lakói, ily köz-ügyből is pártkérdest csináltak. Talán nem gondolták meg azt, hogy ha a kiállítás megbukik, az egész város szegylene!! Mint hiteles forrásból értesültem, a szabad-kai köznépet avval íjesztgették, hogy ha valamit kiállítanak, több adót fognak fizetni (Horváthországi fogás). No de hagyjuk ezt, nézzük a kiállítást.

A méhészeti kiállítás két csoportra volt osztva. Az egyik része a lovarda melletti udvarhelyiségben, a mézszóró gépek, méhlokok, élő méhek és azon eszköz-ök, melyekre az idő változás nem lehet befolyással; a másik része pedig, különféle méhtermények s kisebb kezelési eszközök, könyvek stf. benn a lovardában külön csoportban, elkülönítve a termény és gyümölcs csoportoktól volt kiállítva.

A méhészeti csoport előtti falon, a bejártnak jobb és baloldalán, a méhészeti ügy emelése körül, a bel és külföldön különös érdemeket szerzett jelesek mellképei voltak felaggatva: Gróf Széchenyi Pál, föld-mivelés, ipar és kereskedelmi m. kir. miniszter. Dr. Dzierdzon János, lelkész Karlsmarkt, Porosz-Sziléziá-ban, az okszerű méhészet nagy mestere és atyja. Br. Berlepsch a legpraktikusabb okszerű méhészmester. Br. Ambrozij Béla, a magyar országos méhészegylet tiszteletbeli elnöke. Grand Miklós, a magyar országos méhészeti vándortanács főnöke.

A kiállítók száma noha összesen csak 25 volt, a kiállított tárgyak mégis nagy mennyiséget képviseltek. A kiállítókat sorban véve mint elhelyezve voltak: Ja-kobb József Bresztovác, szüzejtméz, lépes és parittyázó zott méz, olesó és könnyen készíthető kaptár, ezen kaptár készítéséhez a sajtó és szükséges szerszámok, keretkészítőgép, közönséges ugynevezett parasztkaptár-ból készült átmeneti kaptár, és egy igen egyszerűen berendezett hat keretű mézszórógép. Turnovszky Sándor Filipova, méz, kaptár sajtó, közfalsajtó önlemezek-kei. Schuller-féle közfalak, etető-vályók, keretkészítő, viasz. Hoffmann és Györgyfalvy Cservenka, lépesüz-sejtmézből összeállított és a méhek által kidolgozott j. Eljen a király,“ üvegtál szüzejtmézzel teleépítve, színméz csurgató, lapozókaptár, mézparittyázó. Csuka Mihály Cservenka, jó mézparittyázó, lapozóméhak, cél-szerű méhészippa dohányszók számára. Gündöcs Bene-dek Békés-Gyula, átmeneti kaptár és célszerű méhész-keztük. Fábriazi András, Vojnits Ig., Szántó Antal, Benácer Fábrián, Möser, egy-egy üveg mézzel. Rekv-ényi Viktor Szabadka, méhészippa, herefogó, sejtés és csurgató méz. Zomborosevits és Gyulafi Szabadka, viasz, csurgató méz, kis üvegharang lépesmézzel tele-építve, anyanevelő, vándorkaptár, átmeneti kaptár. Gyu-lafi Béla süketuéma fia Szabadka, sajátkezűleg készített kaptár. Schverer Béla Filipova, mézbor, csurgató méz, üvegtál sejtmezzel teleépítve, közfalak, anyanevelő-kaptár. Rill András, méz. Wolf József Ada, szép méz, sejt-közfalak. Bugárszki Szvetozár Zenta, csurgató méz. Pfeifer János O-Kanizsa, több faju szép méz. Wagner I. A. Bécs, igen célszerű méhész arcvédő, méhészip-pák, füstölőkészülék, fecskendő, szép sejt-közfalak, Ha-nemann-féle rácszat, kaptár és több méhészeti eszkö-zök. Vojnits Jakab Szabadka, szép parittyázott méz. Hoffmann Károly Bulkesz, hármas kaptár, keretké szítéshez eszközök. Schumacher Henrik Cservenka, célszerű méhitaó. Pramberger János Filipova, méz-szórógép. Schlagetter Nándor Kula, mézszórógép. Si-monyi József Szabadka, figyelő kaptár benépesítve. Futó István Szabadka, 5 drb benépesített kúpos kap-tárakkal és méhészeti eszközökkel.

A kiállítást megelőző napon ismerkedési estély tartatott a Hungária szálloda termében, mely már 8 órákor zsutolóság megtelt, úgy hogy a valamivel későbbben érkezők (többnyire a vonatokon érkező vidéki) kénytelenek voltak helyhiány következtében más vendéglőbe menni, ismerkedni. Ez alkalommal két cigány banda u. m. a szabadkai és bajai egymással verse-nyeztek.

A kiállítás ünnepélyes megnyitása szeptember 23-án d. e. 10 órákor történt meg kis számu ugyan,

de nobilis közönség jelenlétében, a kiállítás helyiségé-ben Szemző Gyula a Bács-Bodrogh megyei gazdasági egyelet alelnöke által. (A szabadkaiak az ismerkedési estélynél alkalmasint nagyon erősen ismerkedtek — miután a megnyitáskor oly gyéren mutatkoztak.) A megnyitási alkalommal adta át a kiállítási bizottság fáradhatlan és tevékeny elnöke Vojnits Lukács a ki-állítást a nagy közönségnek, ajánlva a közszemlének. Nem mulaszthatom itt egyuttal felemlíteni, hogy a ki-állítás sikere egyedül Vojnits Lukács, Rácz Vilmos és Szigethy József urak feláldozó önzetlen tevékeny-ségének, és fáradhatlan kitartásának köszönhető. Sza-badka város ezen három minden tekintetben nagy tiszteletre érdemes uraknak nagy hálával tartozik, mert ha ezek a kiállítás ügyeit kezeikbe nem veszik, ez menthetlenül a város szegyéneire megbukik.

Délben 1/2 3 órákor bankett volt a Hungária szál-lodában. Részt vett összesen 65 személy. Ugy látszik hogy itt is az ismerkedési estély volt oka, hogy csak 46 szabadkai vehetett részt! Felköszöntök sok volt, de a méhészetre nem gondolt senki. No de lassuk most már a hivatalos jelentéseket.

A Bács-Bodrogh megyei méhészegylet 1883. évi szeptember 24-én Szabadkán tartott X-ik vándorgyű-lés jegyzőkönyve.

Előértekezlet.

A Bács-Bodrogh megyei méhészegylet megérke-zett tagjai Szabadka kis kir. város, városháza tanács-teremben összegyűlvén, az előértekezlet határozat-képesnek konstatáltatott, az egyleti vezető Jakobb Józ-sef az előértekezletet megnyitotta. Egyuttal felhívja ez összegyűlt tagokat, hogy az előértekezlet, nemkü-lönben a közgyűlés vezetésére elnököt, a jegyzőkönyv-velére pedig jegyzőt válasszanak. Elnöknek egyhan-gulag az áldozatkész Zomborosevits Ferenc szabadkai ügyvéd és méhészt, jegyzőnek Léh Pál ujverbázi ta-nító választatott meg.

Következett a bíráló bizottság választása. Meg-választottak Vojnits Jakab elnöklete alatt: jegyzőnek Wolf József Ada, tagok: Malachowszky László Sza-badka, Rácz Vilmos Szabadka, Csuka Mihály Cser-venka, Pánczér József Szabadka, Grand Miklós Bu-ziás, Schverer Béla Filipova, Koncesk János Csonopla.

Az ezen vándorgyűlésre kibocsájtott program-m szerint, az egylet újjaszervezése és az alapszabályok módosítása illetőleg önálló alapszabályok megbeszélé-se volt napirendre kitzúve.

Jakobb József egyleti vezető felemlíti, hogy a Bács Bodrogh megyei méhészegylet még jelenleg főljka a délmagyarországi méhész egyletnek, és mindedig a délmagyarországi méhészegylet alapszabályai mellett működött. Több egyleti tag felszólítására ajánlatba hozza, hogy célszerű volna, ha a Bács-Bodrogh megyei méhészegylet mostantól fogva nem többé mint főkegye-let, hanem mint önálló, és külön, az itteni viszonyok-nak megfelelő alapszabályok mellett, Bács-Bodrogh megyei méhészegylet címmel folytassa működését.

Ezen ajánlat minden vitaközös nélkül, mint már régen érzett hiány, egyhangulag nagy lelkesedéssel mellet-el lett fogadva.

Miután tehát a Bács-Bodrogh megyei méhészegy-let önálló egyletnek kimondatott, azonnal a tisztvisel-ők választása is véghez vitetett. Elnöknek Zombor-osevits Ferenc ügyvéd és méhészt Szabadkáról, igazgató alelnöknek pedig Jakobb József tanító Bács-Bresztov-ácott lett egyhangulag megválasztva. Gondnokul, ki egyben a pénztárt is kezeli, szintén egyhangulag Tur-novszky Sándor tanító Filipován megválasztatott.

Ezenek kívül megválasztottak igazgatási bizott-sági tagokká: Vojnits Jakab Szabadka, dr. Rátai Józ-sef Zombor, Schverer Béla Filipova, Wolf József Ada, Pfeifer János O-Kanizsa, Schumacher Henrik Cservenka, Csuka Mihály Cservenka, Bielitzky Gyula Zombor, Györgyfalvy Henrik Cservenka, Gyarmathy Ferenc Fi-lipova, Turnovszky Rezső Verbász, Mihelits Péter Zom-bor Masirevits György kereskedő Zombor, Bugárszky Szvetozár Zenta, Schneller Gyula Ujvidék, Lelbach Péter Cservenka, Mészáros Ig. O-Kanizsa, Késmárky Béla Szántova, Szabó Károly Irmova pusztá (Petro-vác), Horváth Gyula Baja, Spinka József Alpár pusztá (O-Kér), Gsösser Lajos Baja, Nikolits István lelkész Gyurgyevó, Skultétyi Nánthán főerdész Apatin.

Az alapszabályok módosítása illetőleg szerkesz-tésével az igazgató alelnök lett megbizva; mely alap-szabályok az igazgatási bizottság által revidálva, mentől előbb jóváhagyás végett az illetékes helyre beküldendők.

A közgyűlésről, és az ott tartott szakelőadások-ról legközelebb.

Bács-Bresztovácott, október hóban.

Jakobb József,

a Bács-Bodrogh megyei méhészegylet igazgató alelnöke.

Bács-Bodrogh megye községi és körjegyzői egyletének az országos köz-ponti egylet albizottsága által az 1871. évi XVIII. t. c. módosítása tár-gyában feltett kérdésekre adott feleletei.

(Folytatás)

Ad XV. Az 1871. XVIII. t. c. 64. § alapján határozottan kimondandó volna, hogy a mérnök és kör-orvos ott gyakorolja-e képviselői jogát a hol lakik!

Az 1871. XVIII. t. c. 64. §. az előjárások közé csakis egyedül a nagy községek orvosait sorolja, a községi mérnökökről említést nem tesz. Tekintve azon-ban, hogy a hivatkozott törvény 60. §. az előjáróság tagjai közül a közgyűléseken az orvos és mérnöknek szavazatot biztosít, s miután kifejezetten azt, hogy községi vagy körorvost ért-e alatta? meg nem külö-mbözött, így tán jogosan véleményezhető, hogy ugy a nagyközségi mint a körorvos is bír szavazattal. Ha tehát ezen feltevésünk helyes, nézetünk szerint kimon-dandó volna, hogy a mérnök és orvos ott gyakorolja képviselői vagy helyesebben a képviselői gyűléseken szavazati jogát, a hol székhelye van.

Ad XVI. Az 1871. t. c. 66. §-a meghatározza ugyan azt, hogy a községi jegyző rendes fizetést hűz,

de arról, hogy a fizetést rendszeresen meg is kapja, senki sem gondoskodik. Ennek folytán méltán felvethető a kérdés, nem volna-e célszerű a községek tapasztalt hanyagságával szemben, ha a törvényhatóságok biztosítanák a községi személyzet fizetését, s minnek módja megállapítandó?

Nézetünk szerint felesleges az 1871. XVIII. 66. §-ával szemben a kérdésben célzott intézkedésnek kifejezést adni, s azt törvényben kimondani. Mert alig hisszük, hogy széles Magyarországon létezhet község, a hol a községi jegyző fizetését oly rendetlenül kapja, hogy az ellen törvényes intézkedésnek meghozatala szükséges legyen. A községi jegyzők a községi adók behajtásánál úgy is közreműködnek, sőt a pontos behajtásért első sorban felelősek is. Az előjáróság netalán hanyagsága ellen is meg van neki adva a lehetőség, hogy azt a hatóságnak röviden bejelentse, azonnal orvosolhassa, s így nem vagyunk képesek karunk egy tagjáról sem oly bárgyúságot feltételezni, hogy közvetlenül a forrásnál lévén, s annak csergedését kormányozván, mégis szomjan haljon.

Ad XVII. Az 1871. t. c. 67. § a községi jegyző fizetésének minimumát évi 400 forintban határozza meg. Kérdést nem szenved, hogy a fizetés, akár a mai életviszonyokat, akár a községi jegyző társadalmi állását és a fontos hivatalával összekötött teendő halmazát tekintjük, aránytalanul csekély. Kérdés, mennyire emeltessek, és ott, a hol a község szegény, mi úton-módon fedeztessék, s tekintve azon nagy szolgáltatásokat, melyeket a község az állami adminisztráció számos nagyjelentőségű ágának közvetítése s ellátása folytán az államhatalomnak tesz, nem volna-e lehetséges, hogy a kormány a fizetések pótlásához bizonyos összeg erejéig hozzájáruljon. Ha pedig ez lehetetlennek bizonyulna, nem volna-e célszerű az olyan községet, mely e költség viselésére képtelen, törvényesen, arra kötelezni, hogy egy másik községhez csatlakozzék?

Tekintve, hogy a jelen társadalmi viszonyok között kellőképp képzett ember — a községi jegyzőségre — azon, a valóságnak megfelelő szomorú meggyőződés által áthatva, hogy a községek a 400 ftt. minimal fizetéssel maximumnak tekintik, csakis kényszerűségből és a végszükségben vállalkozik, mert míg a 400 ftt. fizetéssel dotált jegyzői állásban a felelősség és munkahalmaz egész özőne háramlik reá, addig, ha állami szolgálataba lép, mint legalsóbb rangú hivatalnok, irnok minőségben 6—800 ftt. évi járulékkal, minden felelősség nélkül dolgozhat, nyugdíjazása és segélyezése pedig biztosított van, — felette kívánatos lenne, hogy a községi jegyző fizetése, nem számítva a természetben kiszolgáltatandó — szabad lakást — 600 ftt.nál kevesebb nem lehet, melyből a községi jegyzők által eddig használt és náluk jövőre is feltétlenül megahagyandó földék évi adó catasteri tiszta jövedelme le nem vonható.

Ha tehát az országban oly jegyzőségek volnának, melyek a fizetés felemelésével járó ezen kiadásokat elviselni nem képesek, úgy az ilyen jegyzőségek, illetve községek, a szomszédi jegyzőségek, illetve községekhez csatlakoznak és erre törvényesen kötelezhető lennének, csakis kivételes esetekben, midő a közigazgatás érdeke és célszerűsége elkerülhetlenül teszi és a régi állapot fenntartását parancsolná, kellene az állami pénztár segélyét azon mértékben és arányban igénybe venni, a mily mértékben és arányban a községi jegyző fizetése emelve lett.

Ad XVIII. Az idézett törvény fent hivatott szakasza permissive kimondja ugyan azt, hogy az elagott jegyzők és azok özvegyei és árvái sorsának biztosításáról segély és nyugdíj pénztárak és gyámintézetek felállítására által a törvényhatóságok szabályrendelettel tartoznak intézkedni és hogy e célból több törvényhatóság is szövethetnek. Fajdalom tiz évi tapasztalat azt igazolja, hogy a törvényhozás e humánus szándéka az ország legtöbb megyéiben nem egyéb, hízott malasztal. Sok helyütt a törvényhatóság a községi törvény ezen idéztük szakaszának megvalósítását teljesen mellőzte, másutt a jegyzők nyugdíj ügye csak embryonális állapotban sanyilódnak, szóval, általában ki nem elégitő módon fejlődött. Azonkívül annak kelése és biztosítása nélkülözi az egyöntetűséget. Kérdés, nem volna-e abban mód, hogy a törvényhatóságok annyira lazán teljesített joga és kötelessége magára az államhatalomra ruháztassék oly formán, hogy a jegyzőnek e téren már szerzett jogai épségben hagyassanak? s ha ez semmiképp sem volna lehető, nem lenne-e kívánatos törvényhozásilag megállapítani azt, hogy a megyei törvényhatóságok a jelzett célra mily arányban vehetik igénybe az adózók hozzájárulását.

Az 1871. évi XVIII. t. c. 67. §-ának ötödik bekezdése intézkedik az iránt, hogy az elagott jegyzők, azok özvegyei és árvái sorsának biztosításáról a törvényhatóságok szabályrendelettel tartoznak gondoskodni. Sajnos azonban, hogy a magas kormány által a törvény életbe lépte óta eltelt 12 év alatt, abszolte semmi intézkedés nem történt, hogy a törvény ezen határozott rendelkezése az egész országban kivétel nélkül végrehajthassék.

A törvényhatóságok tetszésére és belátására volt tehát bízva, vajlon a közigazgatás terhes szekerébe fogott, s helyét mindenkor becsülettel betöltött községi jegyzői kar jövőjéről akar-e gondoskodni? vagy pedig, ha egy emberöltőn át szellemet- és lelketől munkában tehetetlené vált, még a kegyelem-kenyérre sem méltatva sorsára bizon? A mennyiben tehát a kormánynak egyhamar kivethető nem lenne az, hogy a községi jegyzőkről munkaképtelenségek esetében egy országos jegyzői nyugdíj-alap mielőbb létesítése által gondoskodjék, — a törvény hivatkozott szakaszánál mindenesetre kimondandó lenne tehát, hogy a megyék minden további halogatás nélkül záros határidő alatt kötelezettek a kormány felügyelete alá helyezendő jegyzői nyugdíj-intézményt létesíteni. Mindenesetre felette kívánatos lenne törvényileg meghatározni azt, hogy a megyei törvényhatóságok a jelzett célra mily arányban vehetik igénybe a községek hozzájárulását.

Itt azon óhajunknak adunk kifejezést, hogy az országos jegyzői egyet vezérifiai egész befolyásuk súlyával oda törekedjenek, miszerint a kormány, a munka képtelenné vált községi jegyzők ellátásáról egy országos jegyzői nyugdíj-intézmény mielőbbi létesítése által gondoskodjék. Határozottan tiltakozunk azonban az

ellen, hogy a már több megyében meglévő és virágzó jegyzői nyugdíj-alapok az országos jegyzői nyugdíj-intézmény létesítésénél még csak számba is vételessenek.

Nem volna ez sem méltányos, hogy az egyes megyék jegyzői és községeinek több éven át véres verejtékekkel összegyűjtött alapjai az országos nyugdíj-alapba bevonassanak, s ez által abban oly megyék is részesüljenek, melyek elég indolensek voltak a törvényes intézkedés 12 éves fenállása ellenére, jegyzőik érdekében mit sem tenni.

Határozott kívánságunk tehát az, hogy az országos jegyzői nyugdíj-alap egyedül az ország anyagi hozzájárulása mellett létesíttessék, s így minden esetre célszerű volna, hogy a munka képtelenné vált községi jegyzők ellátása és sorsuk biztosításának kötelessége első sorban magára az államra ruháztassék, de azon határozott és már fentebb is kifejezett kikötés mellett, hogy az egyes megyék és azok jegyzőinek eddigi szerzett nyugdíj-alapjai és ehhez jogai épségben és sértetlenül hagyassanak.

(Folyt. köv.)

Szabályrendelet

a kávéházak, vendéglők s koresmák záróórának meghatározásáról, s a nyilvános táncmultságok korlátozásáról.

1. §. Kávéházak, vendéglők és koresmák hétköznapokon esti tíz óráig, — vasár- és ünnepnapokon pedig éjjeli tizenkét óráig tarthatók nyitva.

2. §. Búcsúk napján, nem különben valamely általános községi ünnepélyen az illető községben a záróra éjjeli utáni négy órára tetetik.

3. §. Azon esetben, midőn valamely kávéház, vendéglő vagy koresmában a jelenlévők magatartása a közrendet veszélyezteti, s valamely büntetett vagy kihágás elkövetésétől tarthatni: a községi bíró vagy helyettese hivatva van a kávéház, vendéglő vagy koresmának azonnali bezárását elrendelni, — az ekként bezárni rendelt helyiséget a következő reggelig meg nem nyitható.

A községi bíró köteles ily esetben rögtön a szolgabírónak írásbeli jelentést tenni.

4. §. A fent megállapított záróórakon túl vendégeknek kávéházban, vendéglőben vagy koresmában tartózkodni nem szabad, — s a kávéház, vendéglő vagy koresma tulajdonosa, illetőleg üzletvezetője a vendégeknek a zárórán túl való időzését meg nem engedheti, nekik ételt avagy italt nem adhat, s azokat távozásra felhívni, az el nem távozókat pedig másnap reggel a községi bírónak feljelenteni tartozik.

A késő éji időben szállásra érkező utazók csak annyiban képeznek kivételt, hogy ezek számára lakostályukban étel és ital kiszolgáltatható.

5. §. Vasárnapokon az isteni tisztelet tartama alatt a kávéházak, vendéglők és koresmák utórára szolgáló ajtai és ablakai zárva tartandók, — és az idő alatt ezen helyiségekben mindennemű zaj vagy multság tiltva van.

Egyes vallásfelekezetek ünnepein, templomjaik közelében, s egyházi körmeneteik alkalmával azon tereken és utcákon, melyeken az ily menet keresztül vonul, az isteni tisztelet, illetőleg az egyházi körmenet átvonulásának ideje alatt, a koresmák, kávéházak vagy vendéglőknek utórára szolgáló ajtai és ablakai zárva tartandók, s mindennemű zene vagy zaj mellőzendő, mely az egyházi szertartást zavarhatná.

6. §. Nyilvános helyen tartandó táncmultságokhoz a községi előjáróságnak legalább 24 órával előbb kikérendő írásbeli engedélyre szükség van.

Minden egyes táncmultságért kötelesek a helyiség birtokosai, vagy esetleg a rendezők, — a bélyeg és illetéki díjjelegyek 13-ik tétele alatt meghatározott állandó illetéket felül — a helybeli szegény-alap javára, egy forintnyi díjt a község pénztárába, s ezen felül a községi előjáróság által a felügyelettel és a rendfenntartással esetről esetre megbízandó községi előjárósági tag részére, a szabályrendeletileg meghatározott napidíjat előre lefizetni, mely összegek a községi bíró és a pénztárnok által nyugtatandók.

7. §. Vasár- és ünnepnap táncmultságok a június 15-től augusztus 15-ig terjedő időszakot, mint a szorgos mezői munkaidejét kivéve, a midőn, t. i. tárcminemű nyilvános táncmultság tartása a netaláni búcsú napját kivéve — általában meg nem engedhető — csak délután 4 órától éji 12 óráig tarthatók.

Ezen két hónapi általános időszakon felül, az egyes községek képviselő testületei, tekintettel az egyes vallásfelekezetekre, a községi helyi viszonyokhoz képest — több tilalmi időszakot is jelölhetnek ki, melyeken át táncvigalmak községeikben nem tarthatók. Az ebből szabályrendelet a községben meghirdetendő, s a meghirdetési bizonylattal, úgy szintén az ellene a községi lakosok által netalán benyújtott fellebbezésekkel együtt a megyei törvényhatósághoz jóváhagyás végett 30 nap alatt felterjesztendő.

A farsangi időszakon át, vagy a nem tilalmazott időben tartandó, szorosan vett táncvigalmak (bálók), esti hat órától reggeli hat óráig tarthatnak.

8. §. Szállási vagy tanyai koresmákban és csárdákban éjjeli táncmultságok egyáltalában nem tartható, és erre engedély sem adható.

9. §. Közveszély, járványos betegség, avagy közinség idején, úgy szintén a veszélyeztetett közrend és közérköcsiség helyreállítása céljából, az illető község előjárósága vagy a járási szolgabíró indokolt előterjesztésére, egyes községekben a megyei alispán által a záróórak az 1. és 2. §§-ban megállapított időnél korábbra tehető, valamint ideiglenesen megállapítható valamely időszak is, mely alatt nyilvános táncmultságok tartása meg nem engedhető.

A megyei alispánnak ily ideiglenes intézkedésében mindig kifejezendő az időtartam, melyre az intézkedés terjed; ez azonban két hónapon túl nem haladhat.

10. §. A jóváhagyott alapszabályokkal ellátott közművelődési és jótékonyági egyletek által rendezendő dal- vagy zeneestélyek, táncvigalmak vagy egyéb nyilvános multságok ezen szabályrendelet által nem korlátozhatók, azonban csak megtartására nézve tartoznak az illető egyletek vagy ezek megbízottjai — a 6 dik §-ban előírt díjak lefizetése mellett — a járási szolgabíró engedélyét esetről-esetre kikérni.

11. §. A jelen szabályrendelet áthágása kihágás

képez és az illető községi előjáróság által különbeni feyelemi eljárás terhe alatt — a járásbeli szolgabírónak három nap alatt írásban feljelentendő, — ez által pedig az 1879. évi XL. t. c. VII. fejezetében megállapított büntetésekkel fenytendő.

A sertéshizlalásról.

Nem mondunk új dolgot, midőn konstatáljuk, hogy a sertéshizlalás úgy egyesek, mint nagyobb vállalatok után a legutolsó decennium alatt nagy lendületet vett; mindemellett is aligha fogja valaki tagadhadni, miszerint egyes kigazdák az u. n. állattartók, sertésük hizlalásánál nem a legkorrektebben járnak el, részint azért, mert olcsóbb helyett drágább hizláló takarmányt alkalmaznak s korábban mint kellene, s mert továbbá a hizlalás mikéntjét nem tartják be, ami pedig a hizlalás teljes sikerére nézve egyike a legfőbb feltételeknek. — Mindezen okokból nem tartjuk feleslegesnek a sertéshizlalásról egyetmást elmondani.

A sertés azon kiváló sajátága, a melynél fogva minden házi állat között leggyorsabban képes a helyes s célszerűen adott takarmányt zsírátváltottatni, okozza azt, hogy sokszor a nem egészen racionális etetés mellett akadnak egyes kigazdákna igen jól kihizott sertések.

Vannak, kik azt gondolják, hogy a sertés, mert gyorsan lenyeli táplálékát, rosszul emészt s nem használja ki kellőleg a takarmányt; ez azonban tévedés; mert a sertés lustasága jóllakott állapotában épen nagyon kedvező a gyors emésztésre és a takarmány lehető kihasználására s épen ezért egyik főszabálya leendő a sertéshizlálónak, hogy etetés után a sertés nyugalmat semmi által ne háborítsassék. — Miután a gyors rágas s lenyelés által mégis a táplálék elég nyállal nem látatik el, ami pedig az emésztésre igen szükséges; ezenkívül a sertésnek aránylag rövid bele is van s a táplálék nem sokáig tartatik abban vissza; ebből látható be leginkább, hogy tekintettel a sertés ezen tulajdonságaira mily fontos a hizlalásnál alkalmazható takarmánynemek ismerete és azok helyes megválasztása.

Leginkább el van terjedve hazánkban a tengerivel való hizlalás és méltán; mert a tengeri igen izletes takarmány s a benne levő nagy keményítő s olajtartalomnál fogva igen gyorsan is hizlal; körülbelül 4 kiló gramm megemésztett tengeri után lehet számítani egy kilogramm testsúlyszaporodást jó sertésfajknál s teljesen egészséges szervezetű állatnál. — Legtöbb kishizláló a tengerit szárazon, szemes állapotban eteti fel. — Így a sertés sokat igyekszik enni, nem rágja meg kellőleg, s keveset emészt meg a felvett szemes tengeriből, minek folytán annak egy jó része használatlanul megy ki az állatból. Ismét mások esőves állapotban etetik tengerivel a sertést; igaz, hogy a sertés nem eszik belőle oly mohón, jobban megrágná; de sokat kellően beszólni a lerágással, a esővön sok tengeriszemet meghagy s ez a sertés alá kerül, kárba vesz. Tekintettel már most a gyomrára s emésztési viszonyaira, mindenesetre legjobban, ha a tengerit megőrölve, vagy pedig áztatott állapotban etetik fel; így a gyomor jobban hozzáfér s aránylag jobban kivonhatja annak tápanyagait. Természetesen többet áztatni, vagy darálni hosszú időre a tengeriből, ismét nem tanácsos, mint a mennyi egy-két nap alatt elfogyasztatik s épen ezért erre különös figyelem fordítandó, mert az örölt tengeri hamar megkeseredhetik, a hosszabb idő óta áztatott pedig megsvanyodhatik, ezt pedig okvetlenül el kell kerülniük.

A tengeri után leginkább elterjedt sertéshizláló takarmány az árpa, melyet szintén célszerűen egészben és szárazon etetni. — Legjobb ezt vagy áztatva, vagy darálva adni a hizlálónak. Szokták az árpát szárazon adni s melléje egy edénybe hideg vizet tesznek; ismét mások a darát forró vízzel és egyéb takarmánnyal keverve s lehűtve langyosra, etetik fel; ez utóbbi eljárás annyiban érdemel elsőbbséget, a mennyiben a leforrázás által a takarmány sokkal jobban és hamarabb emésztendő lesz, a mire pedig épen az előrebocsátottaknál fogva nagy szükség van. Nagyon hizlálónál az árpát malatázzák s így a keményítőt az eljárás által cukorra s dextrinné változtatják. — Ezen eljárás mellett malatázó széküröklől, sőt még aszalókemencékről is kell gondoskodni, mert a zöld malatát a sertés csakhamar megunja.

A makk kétségkívül szintén igen jó, igen elterjedt s természetesen hizláló takarmányt képez. Sokan azt tartják, hogy a makkon hizott sertés zsírja lágy; holott a makk zsírja kemény, ikrás s izletes; hanem a búkk-makk az, melynek etetése után lesz a zsír lágy és édes ízű: miután pedig főleg erdei hizlalásnál alig kerülhető ki, hogy a hizó sertés búkkot ne egyék: ez az oka, hogy mint hizótakarmány a makk is elítéltetik a búkk hibája miatt. A makkal kétféleképpen hizlalhatunk, vagy őiban vagy pedig erdőben. Az előbbi esetben a makkot az erdőben összegyűjtjük; kemencében megszáritjuk s etetés előtt megzuzuk, esetleg más takarmánnyal is elkeverjük. — Egy-egy sertéshizlálóra 10—14 hektoliter szükséges. — Ha a makkon hizlalás az erdőn történik, a sertések az erdőre hajtának ki s ott maradnak míg meghízának, hol télre a rossz időre akoról is kell gondoskodni.

A burgonya is figyelmet érdemlő hizláló takarmányt képez; de természetesen ez is mindenkor főzve vagy párolva etetessék, lévén a nyers burgonya nehezen emészthető s ezenkívül egy veszélyes alkaloidot s solanin tartalmazza nyersen magában. — Miután a solanin épen a burgonya csirahelyeinél s azok csiráiban koncentráliódik legjobban: az okból a kicsírázott burgonyát megfőzés vagy párlás előtt is meg kell csíráztatni. — Minthogy a burgonya egyoldalú, csak keményítőben gazdag tápanyag, ennél fogva egymagában véve a hizlalásra még nem alkalmas: össze kell tehát azt egyéb proteintartalomban gazdag takarmánnyal keverni s így feleltetni. — Ily takarmányfélék lehetnek korpá, árpadara — Minden tíz kilogramm főtt burgonyára három kilogramm darát számíthatunk az összekeverésre.

A burgonyamoslék, mely szeszgyáraknál könnyen szerezhető, nem rossz hizláló takarmány s mindenesetre jobb, mint magában a burgonya; mert a gyári használat után a tápanyag sokkal kedvezőbb lett, mint az